

ÚKS dnes 2000–2018

In: *Gnóthi seauton : sto let klasických studií v Brně v osobních vzpomínkách i úřední korespondenci*. Weissar, Tomáš (editor); Modlíková, Klára (editor); Nechutová, Jana (editor). Vydání první Brno: Masarykova univerzita, 2019, pp. 71-74

ISBN 978-80-210-9254-9; ISBN 978-80-210-9255-6 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/140952>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ÚKS dnes 2000–2018

Počátek nového milénia znamenal pro brněnskou klasickou filologii další předání pomyslné štafety mladší generaci. Dašu Bartoňkovou vystřídala v roce 2004 v čele ústavu Irena Rádová, která se společně s Katarinou Petrovičovou postupně ujala také výuky antické literatury. Z řad doktorandů a doktorandek prof. Nechutové se utvořila skupina schopných medievistů a editorů, kteří se věnují bádání a ediční činnosti na poli literární produkce české reformace. Není přitom bez zajímavosti, že co se genderového složení pedagogického sboru týče, došlo již definitivně k obrácení poměru ve prospěch žen.

Moje maminka vždycky říkávala: „Timeo philologiam in manibus mulierum.“ / **z rozhovoru s Janou Nechutovou**¹⁴³

Rozšíření studijní nabídky

Zásadním mezníkem bylo rozšíření studijní nabídky ústavu o několik nových oborů. Prvním z nich se stala Mediteránní studia, která nabízejí studentům širší vhlad do problematiky vývoje středomořského kulturního prostoru od antiky až po současnost. Studenti tohoto oboru se tak seznamují nejen s klasickými jazyky a jejich literaturami, ale také s jazyky románskými, novořečtinou, a dokonce i s arabštinou.

V rámci navazujícího magisterského studia latiny je nově možné studovat samostatně latinu středověku, která byla dosud pouze specializací a ještě dříve spočívala jen ve výuce Úvodu do středověké latiny. A konečně nejmladším oborem se staly Dějiny starověku, které však mají na ústavu již dlouhou tradici sahající až do první republiky k prof. Grohovi.

Každý začátek je těžký. Nastoupili doktorandi a ti hned museli učit, protože na dějiny starověku tady kromě mě vlastně nikdo nebyl. (...) Nejprve jsme měli akreditované magisterské studium pro absolventy klasické archeologie nebo historie, teprve pak vznikly bakalářské dějiny starověku. (...) Nakonec si tu museli všichni uvědomit, že latina a řečtina nás skutečně neudrží, že potřebujeme nějaké obory, na které bude chodit více studentů. / **z rozhovoru s Jarmilou Bednaříkovou**¹⁴⁴

Studium i zábava

Studenti ÚKS mají možnost účastnit se různých exkurzí za antickými památkami – v posledních letech to byly například výjezdy do Budapešti a do Říma. Každoročně pro ně také ústav pořádá studijní soustředění, které, jak jsme viděli, má již dlouhou tradici (byť byla v minulosti několi-krát přerušena) a nese se ve znamení nejen intenzivní výuky, ale také zábavy.

143 Rozhovor s Janou NECHUTOVOU. Brno, Cukrárna Kolbaba, podzim 2014.

144 Rozhovor s Jarmilou BEDNAŘÍKOVOU. Brno, Ústav klasických studií, 7. prosince 2017.

Antonín Bartoněk na oslavě svých osmdesátin, 2006

Zdroj: Fotoarchiv ÚKS

Od roku 2011 působí na ústavu studentský spolek, který se snaží sblížovat studenty jednotlivých oborů pořádáním rozličných kulturních akcí, jako je tzv. pasování prvků nebo vánoční večírek – Saturnálie. Věhlas ústavu i mimo akademickou půdu šíří divadelní spolek „Titivillus“, v jehož repertoáru nechybí ani hry nastudované latinsky nebo starořecky. V poslední době slavil úspěch zejména s autorským představením o Janu Husovi s názvem *Kdo chce Husa veleBÍT, důvod si vždy najde* (2016). Divadelní činnost se nedávno stala na ústavu dokonce součástí výuky, když v roce 2017 vznikl ve spolupráci s Katedrou divadelních studií nový výukový kurz, v jehož rámci studenti nacvičili nově vzniklý divadelní překlad dosud nepřeložené Plautovy komedie *Curculio* a s úspěchem tuto hru pod názvem *Darmojed* představili veřejnosti.

Stěhování akademiků... a soch

V souvislosti s rozsáhlými rekonstrukcemi v areálu fakulty musel ústav na čas opustit budovu bývalého sirotčince, kde sídlil od samého počátku, a jeho pracovníci se uchýlili do prostor bývalé lékařské fakulty na Komenského náměstí (budova M). Společně s nimi se stěhovaly také sádrové kopie známých antických soch, které katedra kdysi získala ze sbírek zrušené německé technické univerzity. Ty se však po skončení rekonstrukcí zpět na Ústav klasických studií již nevrátily – v současné době se s nimi můžete potkat v interiéru zrekonstruovaných budov A a B. Absence soch však není to jediné, co překvapí pozorného pamětníka, když navštíví současné prostory ústavu. Jeho původní sídlo totiž bývalo o patro výš, než je dnes, a místnosti zde byly uspořádány lehce odlišným způsobem. Po návratu do nově upravených prostor vzal také definitivně za své i původní mobiliář, kterým byly prostory katedry vybaveny jen s malými obměnami od samého počátku ve 20. letech a který jim dodával specifickou atmosféru. Zmizelo

také ono legendární Ergastulum a rozsáhlý knižní fond obou katederních knihoven byl z větší části přesunut do podzemních skladů.

Šerými, spoře osvětlenými chodbami 3. nadzemního podlaží budovy A, v nichž ze tmy vystupovaly ony velké sádrové kopie antických plastik, které dnes zdobí sluncem zalitý foyer budovy B2, se vstupovalo směrem k ulici Gorkého do pracoven učitelů, kteří byli přítomni jen někdy, a na samotném konci chodby, směrem k ulici Arna Nováka do dvou učeben přístupných nám studentům, jež měly mobiliář vpravdě prehistorický a v tristním technickém stavu, nebudeme-li přímo mluvit o rozkladu. Větší a obecně veřejnosti určená posluchárna, s okny do ulice Gorkého i Arna Nováka, nesla tehdy číslo 17 (později 30) a byla vybavena těžkými, počmáranými dubovými lavicemi. Zdobila ji řada sádrových odlitků v bizarních vitrínách i po stěnách, včetně faksimile nejstaršího římského nápisu tehdejšího československého státu na skále v Trenčíně. V menší pracovně skryté za touto posluchárnou (...) se odehrávala největší část výuky. (...) Jiný, méně používaný vstup do této zvláštní místnosti vedl od schodiště budovy A přes přepaženou část chodby, v níž pracoval dr. Prutký jako knihovník. Kolem stěn této chodby i seminární knihovny byly až do vysokého stropu přeplněné regály s knihami od barokních tisků po dobu meziválečnou (málokdy novější). Horní regály byly dostupné z vysokého dřevěného žebříku připomínajícího barokní knihovnu; těžké psací stoly shodné s posluchárnou č. 17 doplňoval vratký stojan s těžkou dřevěnou tabulí, pod níž byly letité závěse křídly. Na všem ležela tlustá vrstva prachu a studijní literatura nesla převážně razítko *Deutsches klassisches Gymnasium Brünn*, neboť byla kořistí po nešťastném odsunu Němců z Brna. Jistá důstojnost vládla v pracovnách učitelů, kde byl stále k vidění původní mobiliář ze 20. let 20. století, pochopitelně náležitě zavátý vědeckým nepořádkem. / **ze vzpomínky Petra Peňáze**¹⁴⁵

Quo vadis, philologia?

To je takový můj cíl tady při přednášení dějin starověku. Naučit studenty dívat se kolem sebe a vidět, jak se věci dějí. (...) Přála bych si, aby odsud vzešli lidé, pro které kulturní a etické hodnoty budou přinejmenším stejně důležité jako to, kolik mají peněz, jaký mají barák a auto. / **z rozhovoru s Jarmilou Bednařikovou**¹⁴⁶

Co se pedagogického působení týče, je mým soukromým cílem, že doufám, že když se lidé naučí, že když něco vypadá stejně, není to nutně stejné, tak bych si moc přála, aby si to přenesli do života – že když se něco jeví na povrchu stejně, může to mít úplně jinou příčinu (...). Aby uměli víc pracovat s texty, které jsou manipulativní, aby dokázali proniknout na jádro sdělení. (...) Aspoň kdyby tohle si z toho odnesli, tak mi přijde, že jsme to nedělali zbytečně. / **z rozhovoru s Janou Mikulovou**¹⁴⁷

Co nabojujeme? Aby se klasická filologie udržela jako respektovaná disciplína, aby zde zůstala úcta k dědictví antiky a konečně i k těm, kdo latinsky a řecky znají (to zatím funguje, někdy je to docela zábavné), aby lidem něco říkala jména jako Homéros, Aristofanés, Cicero nebo Vergilius, aspoň to, o to už musí usilovat naši mladí doktoři. (...) Netajila jsem se v tomto rozhovoru tím, že klasická filologie ve své c.k. nebo i prvorepublikové podobě už není a nebude. Ale že by jí bylo odzvoněno? To jsem neřekla a to se nestane, pokud nevezme za své moderní evropská kultura. / **z rozhovoru s Janou Nechutovou**¹⁴⁸

145 PEŇÁZ, Petr. *Moje vzpomínky na dvacáté století*. Brno 2017, s. 2–3. (Nepublikováno.)

146 Rozhovor s Jarmilou BEDNAŘÍKOVOU. Brno, Ústav klasických studií, 7. prosince 2017.

147 Rozhovor s Janou MIKULOVOU. Brno, Akademická kavárna, 16. února 2018.

148 HANUŠ, Jiří. Dědicové kánonu klasické filologie: Rozhovor s Janou Nechutovou. *Kontexty*. 2009, 1(4), s. 74.

Současní pracovníci ústavu. Nebo spíše pracovnice? Genderová proměna je opravdu zcela zásadní, 2016.
Foto: Michal Polovka